

Pasienio mokomasis būrys Merkinėje, Arūnas Amšiejus, 2016 m.

Kieti, lyg granitas, audrose

Nuo pat kūdikystės dienų,

Užaugot Tėvynės laukuose

Užgrūdinti ginklo plienu.

Liudas Žukauskas

1935 m. rugsėjo 1 d. – 1936 m. sausio 16 d. Alytaus apskr. Merkinės mstl. veikė Lietuvos pasienio sargybų viršininkų (vyresniųjų) kalvė – mokomasis būrys. Tuo metu Lietuvoje tokio pobūdžio pasieniečių mokymo įstaiga veikė tik Rusnės mstl.

Merkinės valsčiuje, šalia demarkacijos linijos su Lenkijos užgrobeta Lietuvos teritorijos dalimi buvo išsidėstę 4 pasienio rajonai(I-asis Liškiavos k., II-asis Uciekos k., III-ias Mardasavo k. bei IV-asis Perlojos mstl.).

Merkinės mokomojo būrio viršininkas Juozas Skučas

1935 m. rugsėjo 1 d. Vidaus reikalų ministerijos parėdymu (įsakymu) Merkinės mokomojo būrio viršininku paskirtas Juozas Skučas (1892-1943). Jo padėjėju tapo Povilas Tyrulis (g. 1904 m.) bei mokomojo būrio vachmistru Snukiškis.

Mokomojo būrio mokslas tęsėsi 1, 5 mėn. Buvo dėstomi šie mokymo dalykai: muitinių įstatai, pasienio policijos instrukcija, sienos peržengimas, policijos raštvedyba, kriminalistika, ginklai, šaudyba, rikiuotė, topografija, tarnybos etika bei kt.

Pasienio mokomojo būrio administravimo reikalai, matyt, kiek užtruko, nes tik 1935 m. gruodžio 21 d. mokslus baigė pirmoji pasienio sargybų viršininkų laida (apie 50 žmonių).

Pasienio policijos Merkinės mokomojo būrio 1-oji laida. 1935 12 21.

Mokomąjį būrį tuo metu „globojo“ 1935 m. rugsėjo 6 d. Vidaus reikalų ministru paskirtas generolas leitenantas Julius Čaplikas (1888-1941), gimęs Merkinės valsč., Ryliškių kaime. Jo iniciatyva 1935 m. rudenį Alytaus apskr. Ryliškių bažnytkaimyje buvo įsteigtas policijos punktas, priklausantis Merkinės policijos nuovadai.

Mokomasis būrys daro topografines nuotraukas Dzūkijoje

1935 m. lapkričio 23 d. vakarą Merkinės pasienio mokomasis būrys iškilmingai atšventė 17 metų Lietuvos kariuomenės sukaktį. Paminėti kariuomenės nuopelnai Lietuvai, pasidalinta savanorių – mokomojo būrio pasieniečių prisiminimais apie kovas už

Andrius Tamulevičius (1923 01 28 – 1991 02 20), apie 1923 m.

Lietuvos laisvę pirmaisiais Nepriklausomybės metais, garsiais šūksniais „Valio“ buvo pagerbtas Lietuvos Prezidentas Antanas Smetona, Krašto apsaugos ministras bei sugiedotas Tautos Himnas. To meto žurnale „Policija“ rašė: „...būrys neblogai pasirodydavo visur, ypač dainomis, kurios gražiai skambėdavo smiltingose Merkinės apylinkėse.“

1935 m. gruodžio 21 d. pasienio mokomojo būrio I laida kursus baigė. 20 val. būrys susirinko išklausyti egzaminų akto. Į akto iškilmes atvyko Alytaus baro viršininkas Jonas Daukša (g. 1896 m.), Alytaus apskrities policijos vadas Alfonsas Antanaitis, dalyvavo egzaminų komisija bei būrio vadovybė. Aptarti būrio rezultatai bei mokslo reikalingumas.

Geriausiai įvertinti pasieniečiai: Vyties kryžiaus kavalierius, buvęs Lietuvos kariuomenės savanoris, buvęs 1 pėst. L.D.K. Gedimino pulko psk. Andrius Tamulevičius, s. Andriaus (1903-1991), J. Janušauskas, M. Čiuga bei J. Mičėnas.

Reikia paminėti, kad kursus taip pat gerai baigė Lietuvos kariuomenės savanoris, apdovanotas Vyties kryžiumi bei Nepriklausomybės medaliu – Kazys Žiupka, s. Jurgio (1896-1953).

Dešinėje Kazys Žiupka (1896 09 30 – 1953 01 11), apdovanotas Klaipėdos išvadavimo medaliu.

Pirmajai pasienio mokomojo būrio laidai atminti pasieniečiai nupirko ir padovanojo Merkinės Šv. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčiai gražų sieninį laikrodį. Parapijos dekanas Andrius Juknevičius (1882-1941) už šią auką nuoširdžiai padėkojo. Po renginio visi dalyvavo bendroje atsisveikinimo vakarienėje.

1936 m. sausio 8 d. buvo numatyta sukviesti 51 pasienio policininką į Merkinės mokomojo būrio II laidą, tačiau dėl neaiškių priežasčių (matyt, dėl tinkamų patalpų nebuvimo) tai neįvyko. Naujasis mokomasis būrys įsteigtas Vilkaviškyje.

Literatūra:

Balaišis A. Lietuvos valstybės sienos apsaugos karininkai 1918-1940. Vilnius, 2007, p. 224-226.

Balaišis A. Lietuvos valstybės sienos apsauga 1918-1940 m. Žmonės ir įvykiai. Vilnius, 2006.

Lietuvos gyventojų genocidas 1939-1941. T. 1. Vilnius, 1999, p. 748.

Kavaliauskas V. Lietuvos karžygiai. Vyties kryžiaus kavalieriai 1918-1940. T. 6. Vilnius, 2014, p. 142-145, 642-647.

Lietuvos telefono abonentų sąrašas. Pašto valdybos leidinys. 1939, p. 298, 305.

20 metų. *Karys*. 1938 m. lapkričio 19 d. Nr. 46, p. 6.

Vyčio kryžiaus ir jo ordino kavalieriai. *Karys*. 1938 m. lapkričio 19 d. Nr. 46, p. 25.

Merkinėje įsteigtas mokomasis būrys. *Policija*. 1935 m. rugsėjo 15 d. Nr. 18, p. 331.

Naujas policijos punktas. *Policija*. 1935 m. lapkričio 15 d. Nr. 22, p. 410.

Gražiai paminėta kariuomenės šventė. *Policija*. 1935 m. gruodžio 1 d. Nr. 23, p. 430.

Susirenka Merkinės mokomojo būrio II laida. *Policija*. 1936 m. sausio 1 d. Nr. 1, p. 18.

Policijos valdininkų pakeitimai. *Policija*. 1935 m. rugsėjo 15 d. Nr. 18, p. 332.

Priverčiamojo darbo įstaigos v-kas J. Skučas. *Policija*. 1939 m. lapkričio 15 d. Nr. 22, p. 413

Uolaus darbo geri vaisiai. *Policija*. 1936 m. sausio 1 d. Nr. 1, p. 19.

Vilkaviškyje įsteigtas mokomasis būrys. *Policija*. 1936 m. vasario 1 d. Nr. 3, p. 49.

Merkinėje įsteigtas policijos mokomasis būrys. *Suvalkietis*. 1935 m. rugsėjo 22 d. Nr. 37, p. 1.